

Dk. Knut Heim, Mithali, Hotuba ya 20, Mwanamke Mwenye Uwezo Mithali 31

© 2024 Knut Heim na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. Knute Heim katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Mithali. Hiki ni kikao namba 20, mwanamke mwenye uwezo wa kufyeka. Mithali sura ya 31, mstari wa 10 hadi 31 .

Karibu kwenye hotuba ya 20, hotuba ya mwisho katika mfululizo wetu wa kitabu cha Biblia cha Mithali. Sasa tunaangalia mistari ya 10 hadi 31 katika sura ya 31 ya kitabu na tutachunguza mistari hii. Kuna shairi zuri kuhusu mke aliye karibu zaidi ya ubinadamu, mwanamke, katika muktadha wa kama na jinsi linaunganishwa na mstari wa 1 hadi 9, tulilolishughulikia katika mhadhara uliotangulia, ambalo lilikuwa ni fundisho la mama yake Mfalme Lemueli, ambalo lilikuwa likizungumza juu ya kumwondoa kutoka kwa aina mbaya za wanawake na ikiwa au la na jinsi labda shairi hili kuhusu mwanamke huyu mkuu linaweza kuwa linahusiana na mwanzo wa sura.

Jambo lingine ambalo angalau tutashughulikia kwa ufupi ni swali la kwa nini kungekuwa na shairi la kustaajibisha kuhusu mwanamke mwenye hekima na shujaa, hodari na mwenye uwezo mwishoni mwa mkusanyiko huu wa mikusanyo katika kitabu cha Mithali. Kwa hiyo, kwanza kabisa, shairi lenyewe, beti 10 hadi 31, kwa kweli limeonyeshwa kwa njia isiyo ya kawaida kabisa katika lugha ya asili ya Kiebrania kwa sababu mistari 22 katika shairi hili zote huanza na herufi za alfabeti ya Kiebrania katika mfuatano. Kwa hiyo mstari wa 10 unanza na Alefu, herufi ya kwanza ya alfabeti, mstari wa 11 na Bet, herufi ya pili ya alfabeti, na kadhalika, mpaka katika mstari wa 31 tunafikia Taf, mwanzoni mwa mstari, herufi ya mwisho ya alfabeti ya Kiebrania.

Kwa hivyo, tuna, ukipenda, A hadi Z ya mke mwenye uwezo au aina fulani ya mke bora, na tutaangalia ni kwa njia gani yeye ni bora kwa muda mfupi. Maana yake ni kwamba shairi hili, sifa hii ya mwanamke huyu wa kushangaza, ni kitengo cha ushairi kinachojitosheleza. Ni shairi lenyewe.

Na kwa hiyo, watu wengi wanaoisoma hii kweli waliisoma kwa kutengwa na aya tisa za mwanzo za sura. Na hakuna kitu kibaya na hilo. Inaweza kufanywa na kwa hakika inasimama.

Ni shairi linalojitosheleza. Hata hivyo, kumbuka tuliuliza swali, kwa nini iko mwishoni mwa Mithali? Kumbuka pia tumeona aina zote za uhariri, na mazoea ya uhariri wa jumla ya jinsi makusanyo mbalimbali yalivyowekwa pamoja, katika mlolongo upi, na jinsi yanavyoingiliana. Kwa hivyo, inawezekana tu kwamba kuna zaidi ya inavyoonekana hapa pia.

Na walikuwepo wanavyuoni wawili waliopendekeza kuwa huenda kuna uhusiano kati ya Aya 1 hadi 9 kwa upande mmoja na Aya 10 hadi 31 kwa upande mwingine. Msomi mmoja haswa, nadhani alikuwa Lichtheim, alitoa hoja au alitoa pendekezo kwamba ikiwa Mama Malkia alikuwa akimwonya mwanawe wa aina mbaya za wanawake katika ubeti wa 1 hadi 9, inaonekana kuwa angalau hali ya kufurahisha ambayo sasa tunasoma kuhusu aina fulani ya mwanamke anayefaa zaidi katika shairi hili la mwisho. Mwanafunzi wangu mwenyewe wa PhD, Mchungaji Dk. Jeanette Hartwell, ameandika kuhusu wanawake katika Kitabu cha Mithali.

Na katika PhD yake, anauliza swali la kupendeza, jambo ambalo kwa ufahamu wangu hakuna mtu mwingine aliyefikiria hapo awali. Na anauliza swali, je, inawezekana kwamba kuna uhusiano wa karibu zaidi kati ya shairi na muhadhara? Na anapendekeza, kwa kweli, haiwezi kuthibitishwa, lakini nadhani tena usomaji wa kufikiria unaweza kupendekeza hii. Je, inawezekana kwamba swali la ufunguzi, mke mwenye uwezo, ambaye anaweza kupata, ambalo watu wengi wanaamini kuwa swali la kejeli ambalo linamaanisha jibu, hakuna mtu, hawezi kupatikana, lakini basi kwa nini shairi lililobaki linaendelea kuhusu mwanamke huyu wa ajabu, ambayo ni wazi kwamba mume fulani amepata, kwa sababu anahimizwa kumsifu na kumpa, kumheshimu na kumheshimu hadharani.

Kwa hiyo, Dk. Hartwell anapendekeza kwamba inawezekana tu kwamba swali, mke mwenye uwezo, ambaye anaweza kupata, labda jibu la dharau la Mfalme Lemueli kwa matusi ya mama yake, ambayo yeye alijibu kwa kuelezea aina ya mwanamke mwenye uwezo anayefikiri. Na kama ingekuwa hivyo, basi angekuwa anamalizia muhadhara wake, sasa katika umbo la kishairi, kwa mwanawe kwa kusema, unapaswa kumpa heshima anayostahili. Pendekezo la kuvutia, ambalo nadhani ni muhimu kuzingatia.

Kwa miaka mingi nimezingatia kwamba wawili hao wameunganishwa, kwa sababu ni wazi wanahusiana na wanawake na kuhusu kuthamini wanawake. Na kwa hivyo ningependelea kufuata pendekezo hili kama usomaji wa kuvutia sana, wa kufikiria ambao unaeleweka kwa ujumla na kuongeza hisia na mwelekeo mpya kwa jambo zima. Baada ya kusema haya basi, sasa nitaendelea na kueleza baadhi ya maelezo katika maandishi.

Mengi ya ninayosema sasa hayategemei ikiwa beti za 10 hadi 31 zimeunganishwa kwa njia ambayo tumependekeza hapa, kwa sababu shairi hilo bila shaka linaweza, na linafanya kazi vizuri sana, likisimama lenyewe. Kwanza kabisa, nataka kusema jambo fulani kuhusu kifungu hiki, mke mwenye uwezo anayeweza kupata, au kama tafsiri ya NIV inavyosema, mke wa tabia nzuri anayeweza kupata. Au tafsiri zingine zina mwanamke shujaa, na kadhalika.

Kwa kweli ni muhimu sana kutambua kwamba maneno yaliyotumiwa hapa, Eshet Hayil katika Kiebrania, ni mchanganyiko adimu sana ambao, kwa ufahamu wangu,

unaonekana tu nadhani mara tatu katika Biblia nzima, na mara ya tatu nimesahau tu. Lakini mara nyingine inapoonekana, cheo, hiki kwa wazi ni cheo cha heshima, kimepewa mwanamke fulani, yaani Ruthu katika Kitabu cha Ruthu. Na je, haipendezi pia kwamba Ruthu, labda kama mwanamke huyu hapa, si Mwisraeli.

Yeye ni mgeni. Na kwa nini Ruthu anaitwa Eshet Hayil? Kwa sababu Ruthu ni mtu ambaye amemwezesha mama-mkwe wake kusitawi. Kwa kuondoka nyumbani kwake, kumtunza, na hatimaye kumpatia riziki kupitia kazi yake, na kisha kupitia ndoa yake, ili kupata mjukuu wa Naomi.

Kwa hiyo, hii bila shaka ni sehemu ya matarajio ya wahenga wa kile ambacho mke mwema, mwanamke mzuri, anapaswa kufanya. Lakini, hata hivyo, Ruthu anachukuliwa kuwa mmoja wa mashujaa wakuu, si tu katika Biblia yenyewe bali katika mapokeo ya Waisraeli katika vizazi vyote. Yeye kweli ni aina bora ya sio mke tu, bali pia binti, na ningesema mke bora na wa kushangaza kwa haki yake mwenyewe.

Kwa hiyo, ukweli kwamba mwanamke huyu hapa anaitwa Eshet Hayil, mwanamke mwingine mmoja tu katika Biblia anayeitwa mmoja, ni wa maana sana. Hiki ni cheo cha heshima cha shahada ya juu kabisa. Jambo la pili ambalo labda inafaa kusema ni kwamba usawa wa kiume wa Eshet Hayil itakuwa Gibor Hayil.

Na Gibor Chayil ni shujaa, shujaa mwenye nguvu anayeshinda maadui. Kwa hivyo, karibu tuwe na istilahi za kijeshi zinazotumika kwa mwanamke huyu mwenye nguvu hapa, ndiyo maana ninapendelea tafsiri kama, mwanamke mwenye nguvu anayeweza kupata. Na kisha katika kujibu swali, shairi lililobaki halijibu swali.

Swali ni je, ni nani anayeweza kumpata? Hatuambiwi. Tunachoambiwa ni jinsi mwanamke mwenye uwezo au nguvu alivyo. Ikiwa wazo la hili bado linabadilishana kati ya mama wa malkia na mwanawe, maana inaweza kuwa kwamba mama anamwambia mwanawe, angalia, huna haja ya kupata moja, unayo, na hivi ndivyo alivyo.

Na bora umheshimu na kumheshimu na kumtendea kama anastahili. Hata hivyo, tukiendelea, tunachopata basi ni maelezo ya kushangaza ya mwanamke huyu wa ajabu. Inaanza, hata hivyo, katika mstari wa 11 na umuhimu wake kwa mume wake.

Kwa hiyo, moyo wa mumewe unamwamini na hatakosa faida. Kwa hivyo hii inahusu ndoa na aina zingine za uaminifu na faida ya kifedha kwa upande mmoja. Na kisha mwisho wa sura, na kitabu, inasema, mstari wa 31, mpe sehemu katika matunda ya mikono yake na kazi zake zimsifu katika lango la mji.

Kwa hivyo, hii sio tu kwa kweli kumpa mwanamke kile anachostahili na kuheshimu, kumheshimu, na kumsifu hadharani. Kwa hivyo inabadilika kutoka kwa kile

anachoweza kumfanyia mwanamume hadi kile mwanamume anapaswa kumfanyia ndani ya muktadha wa mfumo dume wa kile tunachoshughulika nacho. Kisha tuna maelezo marefu ya aina ya mambo anayofanya.

Humtendea mema wala si mabaya siku zote za maisha yake. Bado inahusiana na mwanaume. Na hii inatukumbusha, natumaini, ya sura ya 11, mstari wa 22.

Mwanamke mzuri asiye na busara ambaye atamdhuru mwanaume wake. Huyu hana. Hatujaambiwa kama yeye ni mrembo au la, cha kufurahisha.

Ingawa tunaambiwa mwishoni, karibu na mwisho katika mstari wa 30, uzuri ni udanganyifu na uzuri ni ubatili, lakini mwanamke anayemcha Bwana ndiye atakayesifiwa. Hii inaweza kumaanisha kuwa havutii sana, lakini sio lazima kumaanisha hivyo. Sawa na Mithali 11, 22, ambapo tumechunguza ukweli kwamba mwanamke ni mrembo, lakini busara yake inafanya hili kuwa la thamani sana.

Haimaanishi kwamba urembo kwa wanawake au wanaume ni kitu cha kudharauliwa au kinachodharauliwa na maandiko ya hekima hapa. Lakini badala yake kinachosemwa ni kwamba kile ambacho ni muhimu sana kwa muda mrefu katika uhusiano ni uzuri wa ndani. Na uzuri wa nje ni faida ya ziada, sio usumbufu.

Tukirudi sasa kwenye mstari wa 13 kuendelea. Kuanzia 13 na kuendelea tunaona kuwa mwanamke huyo anaelezewa kuwa mjasiriamali na aliyefanikiwa sana. Hasa inahusiana na Haute Couture na utengenezaji wa nguo, lakini kwa uwazi katika kiwango cha viwanda.

Kwa sababu ingawa yeye mwenyewe anafanya kazi, ana wafanyikazi wanaomfanyia kazi. Ninakupa ladha ya hii. Yeye hutafuta sufu na kitani na kufanya kazi kwa mikono ya hiari.

Yeye ni kama meli za wafanyabiashara. Analeta chakula chake kutoka mbali. Hivyo hii ni kuhusu biashara ya kimataifa hapa.

Yeye huamka kungali usiku na kuwaandalia watu wa nyumbani mwake chakula na kazi za watumishi wake wa kike. Hao ndio wafanyakazi. Anafikiria shamba na kulinunua.

Kwa hivyo, yuko katika usimamizi wa mali, katika mali isiyohamishika. Hufikiri kwa matunda ya mikono yake atapanda mizabibu. Anajifunga vitambaa.

Kwa hivyo, yuko kwenye kilimo na uzalishaji wa mvinyo. Mambo ya kuvutia. Anaona kuwa biashara yake ina faida.

Mwana-kondoo wake haendi nje. Usiku anaweka mkono wake kwa wafanyakazi. Kwa hivyo ni wazi kuwa ana bidii na bidii.

Kisha katika mstari wa 21 anafungua mkono wake kwa maskini na kunyoosha mikono yake kwa maskini. Tena, tunaye hapa mtu bora anayeonyeshwa kama mtu anayehusika, anayehusika kikamilifu na haki ya kijamii, kuhusiana na kuwajali wale walio katika hatari ya jamii, na ambao hawawezi kujijali wenyewe. Labda niseme, hata kama nilivyosema hivi sasa, haki ya kijamii, nadhani kuna tofauti, ya kisasa na ya kale, kati ya huduma kwa walio hatarini katika jamii na utetezi hai wa haki ya kijamii.

Wawili hao wana uhusiano lakini si lazima wafanane. Kwa hivyo, mfalme, Mfalme Lemueli, anaitwa kushiriki katika utetezi wa haki ya kijamii, ambayo ni upinzani halisi kwa wahusika wa dhuluma ya kijamii. Mfano tulionao hapa wa mwanamke anajali ustawi wa wanyonge katika jamii.

Hatuelezwi haswa kwamba anahusika katika utetezi wa haki za kijamii. Hiyo haimaanishi kuwa hafanyi hivyo lakini haijaangaziwa. Akiendelea, mstari wa 22 na inayofuata, haogopi watu wa nyumbani mwake wakati wa theluji, kwa maana watu wa nyumbani mwake wote wamevikwa nguo nyekundu.

Tena, nadhani ingawa kwa uwazi, anajihusisha na utengenezaji wa nguo na kadhalika, hii inatumika kama sitiari ya utoaji wa jumla kwa familia yake yenyewe lakini pia kwa kaya pana zaidi. Yeye ni mtu ambaye hutoa kazi kwa wengine na usalama wa kijamii kwa jamii pana na familia yake mwenyewe. Mstari wa 23, unaofuata, mume wake anajulikana katika malango ya jiji, ameketi katikati ya wazee wa nchi.

Hii tena katikati ya shairi inaangazia mwanzo na mwisho faida anayomletea mumewe. Na moja ya faida muhimu hapa ni kwamba mume huinuka katika hadhi ya kijamii kupitia mafanikio yake. Tena ina mwelekeo wa kiume, ni wa mfumo dume lakini hata hivyo inashangaza kwa upana na kina cha mafanikio ya mwanamke huyu.

Nakala hiyo inaendelea kuelezea shughuli zaidi za kutengeneza nguo na kadhalika. Mstari wa 25 unasema nguvu na adhama ni mavazi yake na hucheka wakati ujao. Nadhani huu ni msemu muhimu kwa uelewa wetu wa kile kinachoendelea hapa kwa sababu msemu unaocheka wakati ujao unaonyesha wazi kujiamini kwake na kujitegemea, muhimu sana.

Pia inaonyesha kujitosheleza kwake bila mume wake na miundo mingine ya mfumo dume. Na kisha nusu ya kwanza ya aya, nguvu na heshima ni mavazi yake. Kweli, hii bila shaka ni ya kisitiari.

Inaangazia ukweli kwamba jinsi anavyojibeba, jinsi anavyovaa, kuvaa kwa nguvu, lakini pia jinsi anavyokutana na wengine sio tu kwa wengine lakini jinsi anavyojiona ni

mwanamke ambaye ana nguvu na ujasiri wa ndani na yeye ni mwanamke mwenye heshima. Na heshima naamini ina maana mbili. Hayo yote yanahusiana na hali ya ndani ya kujistahi na aina ya tabia na mtazamo na tabia ambayo huja kama ya kufariji, na ya kujiamini, lakini pia kama ukarimu na adhimu kwa maana bora ya mtazamo wa kijamii wa neno hilo.

Lakini pia hadhi inahusiana na jinsi watu wengine wanavyomchukulia na kumheshimu kama mtu bora na aliyethibitishwa vyema katika jamii pana. Katika mstari wa 26 tunaambiwa kwamba yeye si mchapakazi tu bali pia ni mwalimu mzuri. Mstari wa 26, hufumbua kinywa chake kwa hekima, na mafundisho ya wema huwa katika ulimi wake.

Kwa hiyo, yeye ni mwalimu mwenye hekima ambaye sasa ni mfano wa pili wa mwanamke mwenye busara akiwafundisha watu wengine hapa katika sura hii ya mwisho. Na sina muda wa kutetea jambo hili lakini Jeanette Hartwell katika kazi yake ameonyesha wazi kwamba kuna sauti nyingi zaidi za wanawake katika Kitabu cha Mithali na mafundisho mengi zaidi. Ili kwa mfano tunapokuwa na baba akimsihi mwanae katika sura tisa za mwanzo za kitabu asikilize mafundisho yake, wakati mwingine kuna ulinganifu, usisahau mafundisho ya baba yako wala ya mama yako.

Na hata pale ambapo mama hajatajwa kwa uwazi, anaweza kuwapo katika mihadhara yote. Kwa hiyo, wanawake wanachukuliwa kuwa walimu wa kawaida katika Kitabu cha Mithali ya hekima. Hasa na hasa katika kaya lakini hiyo ni kweli kwa kiasi kikubwa pia kwa mafundisho ya baba katika Mithali 1-9 pia.

Yeye, hata hivyo, inaonekana kuwa huyu hapa, mwanamke huyu, anazungumza hadharani. Na sehemu ya hekima yake, kwa njia pia ni muhimu, mafundisho ya wema ni juu ya ulimi wake. Hii sio aina ya matamshi ya kando tu lakini sehemu ya uundaji wa mwanamke huyu ni kwamba aina ya mambo ambayo anafundisha ni wema.

Na hii sasa inaweza kutufikisha mahali ambapo sio tu kwamba anahusika katika kusaidia walio katika mazingira magumu lakini huu unaweza kuwa muhtasari mfupi wa kuhusika kwake katika kufundisha utetezi wa haki ya kijamii. Katika mstari wa 20, watoto wake wanainuka na kumwita furaha. Mumewe pia naye anamsifia.

Kwa hivyo, hii ni maelezo ya jambo la ukweli. Ikiwa mtu ana bahati ya kuwa na mwanamke kama mama au mke wa mtu, inaonekana kuwa jambo la kawaida kufanya. Lakini baada ya kusema hivyo, kwa karne nyingi bila shaka, shairi hili limetumika kuelezea mke bora, kwa kawaida mke ambaye hufanya kazi zake zote nyumbani jikoni na kushona na kusuka na aina hiyo ya mambo.

Ni rahisi kuona kwa nini watu walilichukua shairi kwa njia hii bila kujua kwa sababu kuna utengenezaji wa nguo nyingi na kadhalika katika sura hii. Lakini kama

nimejaribu kuelezea hili, hii ni kwa kiwango cha viwanda na nadhani ilikuwa usomaji usio na mawazo, rahisi sana kufikiri kwamba hii ni kuhusu mama wa nyumbani mzuri. Mwanamke anayeelezewa hapa ni mwanamke wa hadhi ya kifalme.

Yeye ni malkia. Na mume yeyote ambaye angetaka kumstahili, na kuwa mwaminifu mume yeyote ambaye labda hangelizimika kuhisi kuwa duni naye, sura bora zaidi. Malkia huyu pamoja na mambo mengine anastahili mfalme wa mtu kwa mumewe.

Kwa hivyo, mwanaume yeyote ambaye angetamani kuwa na mwanamke kama huyo, akipange vizuri zaidi. Maoni moja ya mwisho. Kwa hivyo, mume wake na watoto wanamsifu na kisha tunayo katika mstari wa 29 nukuu ya moja kwa moja ya kile ambacho mume wa kuweka anachosema.

Naye asema hivi, Wanawake wengi wamefanya mema, lakini wewe umewapita wote. Kuna ulinganisho wa kuvutia sana hapa kati ya aina tofauti za wanawake. Na kuna njia mbili za kusoma hii.

Njia moja ya kusoma hili ni kwamba, mume anamchezea mwanamke huyu dhidi ya wanawake wengine na hatimaye kinachotokea katika shairi ni mwanamke yeyote ambaye haishi kulingana na aina hii ya kiwango anafanywa kujisikia vibaya. Hiyo ni njia mojawapo ya kusoma shairi na hii imefanywa sana kwa karne nyingi. Nimezungumza na wanafunzi wangu, wanafunzi wa kike, ambao wameniambia mengi.

Nimezungumza na watu katika makutaniko, wanawake ambao wameniambia hivi. Baada ya kusema hivyo, nadhani inafaa kusema kwamba hata wanawake ambao hawajafanya vizuri kama hii, maandishi yanasema, wanawake wengi wamefanya vyema. Kwa hivyo yeye halinganishwi kuwa bora kuliko mapungufu haya yote.

Anaelezwa kuwa bora kuliko wanawake wengi bora. Na sio kila mtu, sio kila mwanamke anaweza kuwa kama mwanamke huyu. Kusema kweli, si kila mwanaume anaweza kuwa kama mwanamke huyu.

Wanaume wengi na wanawake wengi hawawezi. Yeye ni idealized labda, chumvi. Lakini, hata hivyo, nadhani, na hii ni muhimu sana, nadhani, tunapokaribia mwisho wa haya yote, anapendekezwa sio kutufanya sisi, iwe wanaume au wanawake, tujisikie vibaya, lakini badala yake ili kututia moyo.

Na nadhani huu ni taswira ya mwanamke ambayo, ingawa inafaa, pia kwa kiwango cha uhalisia. Kuna wanawake katika historia, kutoka kila nyanja ya maisha, katika kila tamaduni, ambao wameishi hadi kitu kama hiki. Wengi wao wanajulikana kwa majina katika jamii zao, vizazi baada ya kuishi.

Hii inanileta kwenye mazingatio ya mwisho ya kihemenetiki, yaani, kuna mjadala wa kuisimua ambao pengine utadumu milele, kuhusu jinsi mke huyu alivyo bora. Je, ni mwanamke kweli? Au labda yeye ni mtu wa hekima mwenyewe, kama katika Mithali 9 na 8? Na hoja juu ya hili inarudi nyuma na mbele, na tena ningesema tunapokuwa na maandishi ya kuisimua, ya kufikiria, ya kishairi kama haya, na kwa karne nyingi watu wamebishana kwa njia yoyote, labda inamaanisha kuwa ni zote mbili, badala ya moja au nyingine. Haya ni taswira ya hekima na mwito wa mwisho wa kukumbatia hekima kama wenzi wetu, tukizungumza na wanaume hasa, kama tungezungumza na wasomaji au wasikilizaji wa kike, nadhani itakuwa ni kumkumbatia kama dada mkubwa, kama mama, kama mwenzako, kama mshiriki.

Au, ikiwa unataka kwenda huko, kuiga hekima kama mwanadamu. Hiyo itakuwa nyingine. Lakini hatimaye, nadhani pia tunataka kubaki na ukweli kwamba tunayo picha ya mwanamke halisi hapa pia.

Kwa kweli ili kuwatia moyo wanaume wa kisasa na wanawake wa kisasa leo, haijalishi unatoka katika tamaduni gani, na, kama kifungu kinavyosema, mstari wa 30, kwa hofu ya Bwana, hekima ya kweli, kazi ngumu, na kujali watu wengine, unaweza kufikia zaidi kuliko ulivyowahi kutamani. Unaweza kufikia zaidi ya chochote ambacho wanafamilia wako, jumuiya yako ya karibu, na utamaduni wako, wanataka kulazimisha kwako. Hii ni sura ya maongozi ya kweli, si kutufanya tujisikie hatia, bali kutusaidia kutamani hekima ya kweli, kwa neema na rehema za Mungu, tukiuliza, mwanzoni mwa kitabu hiki, hekima ya Mungu, tukitafuta kumcha Mungu kama mwanzo, njia na matokeo ya utafutaji wetu wa hekima.

Na kwa hili, tunafikia mwisho wetu katika mfululizo huu wa mihadhara juu ya kitabu cha Biblia cha Mithali. Mungu akubariki.

Huyu ni Dk. Knut Heim katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Mithali. Hiki ni kikao namba 20, mwanamke mwenye uwezo wa kufyeka. Mithali sura ya 31, mstari wa 10 hadi 31.